

PRITARTA
Šiaulių rajono savivaldybės mero
2025 m. liepos 17 d. potvarkiu Nr. M-561

PATVIRTINTA
Šiaulių r. Gruzdžių gimnazijos
direktoriaus 2025 m. rugpjūčio 29 d.
įsakymu Nr. V-83

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „AŠ AUGU“

Šakyna
2025

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Mūsų požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Šiaulių r. Gruzdžių gimnazijos Šakynos skyriaus (toliau – skyrius) ikimokyklinio ugdymo programa „Aš augu“ (toliau – Programa) apibrėžia ikimokyklinio ugdymo tikslą, uždavinius, Programos įgyvendinimo prielaidas ir būdus, ugdymo(si) turinio gaires, vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimą. Programa parengta vadovaujantis „Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis“, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-09-04 įsakyму Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Geros mokyklos koncepcija, Universalaus dizaino mokymuisi gairėmis, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983. Atsižvelgta į grupę lankančių vaikų ypatumus, poreikius ir galimybes, tėvų (globėjų) lūkesčius, regiono ir įstaigos savitumą. Šakynos skyrius prieinamas ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus Šakynos seniūnijos vaikams nuo 1 iki 6/7 metų. Vaikų ugdymo(si) sunkumus padeda spręsti logopedas, specialusis pedagogas, mokytojo padėjėjas.

Skyrius išsiskiria pozityvia atmosfera, ugdymo naujovių taikymu, turtinga gamtine, edukacine ir inovatyvia aplinka, ugdomųjų priemonių gausa, patalpomis (atskira patalpa nemiegantiems poilsio miego), darnia, bendraujančia ir bendradarbiaujančia bendruomene, motyvuota ir profesionalia komanda, kuri stengiasi, kad kiekvienas vaikas jaustųsi laukiamas, jam būtų suteikiamas individualus dėmesys, palaikymas ir pagalba, užtikrinant visapusišką ugdymąsi ir gerovę, taikant veiksmingus vaikų kompetencijų ir atskirų pasiekimų grupių ugdymo būdus, šiuolaikines ugdymo strategijas.

Skyriaus ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama konstruktyvizmo, sociokultūrine ir socialine kognityvine raidos teorijomis. Konstruktyvizmo raidos teorija atskleidžia mūsų požiūrį į vaiką ir jo ugdymąsi – vaikas yra pats aktyviai besimokantis, pats konstruojantis savo žinojimą. Sociokultūrinė teorija pabrėžia socialinių sąveikų svarbą. Vaikas, aktyviai sąveikaujantis su aplinkiniais, ir per sąveikas plėtojantis savo psichikos galias, kuriantis savo asmenybę. Socialinė kognityvinė teorija artima tuo, kad vaikas žinojimą apie pasaulį kuria pasidalytose sąveikose, pasaulį suvokia sinkretiškai, kaip vientisą ir neskaidomą.

Universalus dizainas mokymuisi tai sėkmingas visų vaikų dalyvavimas ugdymosi procese, eliminavus ugdymo aplinkos barjerus, pasitelkiant ugdymo metodų ir priemonių įvairovę. Įstaigoje pripažįstame prigimtinius kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumus, užtikriname visavertę įtrauktį kokybiškai įgyvendindami esmines ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptis. Taikydami universalus dizaino mokymuisi prieigą vadovaujamės esminėmis nuostatomis: vaikų įvairovė yra natūralus reiškiny, ji yra nuspėjama, mokymosi barjerai yra ugdymo aplinkoje. Ugdymo(si) procesą praturtiname priemonių, ugdymo būdų, kitomis laikinomis paramos priemonėmis, sudarant bebarjerę ugdymo aplinką, kurią kuria mokytojai, specialistai, įstaigos vadovai.

Žaidimas – pagrindinė vaiko veikla, tai kūryba, nes žaisdamas vaikas suvokia ir atkuria pasaulį, įprasmina jį. Jis pats atranda, sužino stebėdamas, išgyvendamas, eksperimentuodamas, tirdamas, kurdamas.

1.1. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;

saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis.

lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;

pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją bei pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą;

tobulėjimas – pranokti ankstesnįjį save;

pasitikėjimas – tai pasidalytosios lyderystės įgalinimas, skatinant bendruomenės iniciatyvas.

1.2. Vaikai ir jų poreikiai

Skyriuje ugdomi skirtingos asmeninės patirties, socialinės padėties, įvairių unikalių poreikių vaikai nuo 1 iki 7 metų. Pagrindinis vaikų nuo gimimo iki 1,5 metų poreikis – saugumas. Todėl ypatingai svarbu šiuo laikotarpiu kuo dažniau vaikus glausti, raminti, nešioti – taip kuriant saugų pasaulį. 1,5–3 metų mažyliai pradeda aktyviai tyrinėti pasaulį. Šiuo amžiaus tarpsniu vaikui gyvybiškai svarbu pačiam atrasti, pasiekti, nuspręsti. Nuo 4 iki 6 metų labiausiai vystosi vaikų iniciatyvumas, todėl jis nori išbandyti naujausių dalykų, pažinti, eksperimentuoti, kurti.

Skyriuje tenkinami ir turtinami kiekvienam vaikui aktualūs poreikiai:

- **žaidimo poreikis** – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė;

- **saugumo poreikis** – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

- **draugysčių poreikis** – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

• **komunikavimo poreikis** – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos 4 sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

• **pažinimo džiaugsmo poreikis** – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

• **kūrybinės saviraiškos poreikis** – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškos, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;

• **unikalūs kiekvieno vaiko poreikiai**, tarp jų ir specialieji ugdymosi poreikiai.

Skyriuje vaikų poreikiai tenkinami, taikant įtraukties principus. Pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) programas integruotai ugdomi vaikai, turintys nedidelių, vidutinių, didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Vaikų poreikiams tenkinti grupėje įrengta sensorinio nusiramino zona, naudojamos streso ir nerimo malšinimo priemonės, bendravimo paveikslėliai. Esant poreikiui vaikams organizuojamas pavežėjimas, pritaikoma aplinka, mokytojai padeda švietimo pagalbos specialistai, mokytojo padėjėjai.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Didelis dėmesys skiriamas ugdytinių šeimos pažinimui. Tėvų nuostatų, lūkesčių ir poreikių tenkinimui vykdomos tėvų apklausos, kurios yra atliekamos 2 kartus per mokslo metus. Apklausų rezultatai rodo, kad tėvams yra svarbu, jog vaikai būtų tinkamai globjami, jaustųsi saugūs ir sveiki, augtų kūrybingi.

Tėvų ir pedagogų bendravimas grindžiamas pasitikėjimu, abipuse pagarba bei dėmesiu, norint užtikrinti ugdymo tąsą ir kokybę, siekiama partnerystės. Glaudus tėvų ir ikimokyklinio ugdymo grupės darbuotojų bendradarbiavimas – vienas esminių, gerą ugdymą teikiančios įstaigos bruožų. Pasitelkiamos įvairios bendradarbiavimo su šeima formos: grupės susirinkimai, diskusijos prie apskrito stalo, individualūs pokalbiai, virtualūs susitikimai su tėvais. Svarbus tėvų dalyvavimas įstaigos savivaldoje, šventėse, projektuose, iniciatyvose ir kt.

Mokykla bendradarbiauja su vietos bendruomenėmis, socialiniais partneriais sudarydama sąlygas ugdytiniams dalyvauti renginiuose, projektuose, įvairiose akcijose, vietos ūkių, įmonių, įstaigų ar bendrovių organizuojamose edukacijose.

Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima grindžiamas abipusiu supratimu ir atsakomybe, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Šeimų lūkesčiai ikimokykliniam vaiko ugdymui nevienodi. Vieniems tėvams (globėjams) aktualu, kad vaikas būtų kokybiškai ugdomas, kad

būtų plėtojami jo gabumai ir talentai, kiti tėvai iš labiau tikisi meilės, globos, geros vaiko savijautos, dar kiti tikisi pagalbos įveikiant vaiko socialines ir pažinimo problemas.

Apibendrinus tėvų (globėjų) lūkesčius, ugdymo(si) procese stengiamės veikti kartu, bendrauti ir bendradarbiauti, siekiant asmeninės vaiko ūgties, kurti teigiamą mokroklimatą, inicijuoti veiklas kupinas įvairių potyrių, žaismingumo ir atradimų. Bendravimui naudojame uždara Facebook grupę (kiekvieną savaitę pateikiame veiklų nuotraukas, vaizdo įrašus ar kt. svarbią informaciją), elektroninį dienyną, susitikimus, individualius pokalbius, atvirų durų dienas ir pan.

1.5. Regiono ir įstaigos savitumas

Skyrius veikia Šakynos seniūnijoje, kuri įkurta 1995 metais. Teritorija apima 14 800 ha, susideda iš 1 miestelio, 1 viensėdžio ir 32 kaimų. Seniūnijos centras – Šakyna, 33 km iki Šiaulių. Per Šakyną eina Šiaulių– Naujosios Akmenės kelias. Seniūnija ribojasi su Gruzdžių seniūnija (Šiaulių rajonas), Kursėnų kaimiškąja seniūnija (Šiaulių rajonas), Kruopių seniūnija (Akmenės rajonas), Gaižaičių seniūnija (Joniškio rajonas). Teritorija suskirstyta į tris seniūnaitijas: Piktuižių, Šakynos ir Žarėnų. Seniūnijoje yra 3 bendruomenės – asociacijos „Šakynos bendruomenė“, Žarėnų kaimo bendruomenė ir Piktuižių kaimo bendruomenė. Seniūnijoje veikia Šakynos ambulatorija, Žarėnų medicinos punktas, dvejį kultūros namai, biblioteka, dvi bažnyčios, keturios parduotuvės. Pagrindinė seniūnijoje vykdoma veikla yra žemės ūkis.

Skyrius – tai ugdymo institucija, teikianti šiuolaikinį ikimokyklinį, priešmokyklinį ugdymą, sudaranti sąlygas visapusiškai ugdyti nepakartojamą, laisvą asmenybę. Skyriuje sudaromos palankios sąlygos atsiskleisti ir plėtoti savitus kiekvieno ugdytinio gebėjimus.

Skyriuje vyrauja bendruomeniškumas. Kūrybingi, tradiciniai, prasmingi renginiai puoselėja skyriaus tradicijas: Sveikatingumo savaitė, Derliaus šventė, Kalėdiniai renginiai, Vasario 16-osios renginiai, Dainų pynė Lietuvai, skirta Kovo 11-osios paminėjimui, Motinos diena ir kt.

Įstaiga įsikūrusi miestelio centre, gamtos apsuptyje, šalia bendruomenės parko, gėlių labirinto, greta tekančio upelio Šakynėlė. Galimybė nuolat stebėti, tyrinėti šalia esančią gyvąją gamtą, pasidžiaugti teikiamais malonumais, pabūti gamtoje, ją pažinti yra labai svarbus faktorius, kuris įtakoja fizinę ir emocinę vaikų sveikatą.

Kokybiškas visuminis ugdymas ir puiki priežiūra, dėmesys kiekvienam vaikui yra mūsų pasididžiavimas. Ypatingas dėmesys skiriamas vaiko emocinei ir psichologinei savijautai, savarankiškumui ir kokybiškam ikimokykliniam ugdymui. Grupėje suformuotos atskiros erdvės pritaikytos vaikų amžiui ir poreikiams. Turime daug vietos žaisti, kurti, bei sportuoti. Aplinka sukurta taip, kad vaikas jaustųsi jaukiai, emociškai ir fiziškai saugus, laimingas ir skatinamas veikti, pažinti, ieškoti ir atrasti. Čia sudarytos visos sąlygos visapusiškam vaiko tobulėjimui, vaiko saviraiškos tenkinimui. Ugdymas orientuotas į vaiko savarankiškumo ugdymą, sveikatos stiprinimą, individualumą, pomėgių ir gebėjimų lavinimą. Siūloma ugdymo programa ir priemonių įvairovė kiekvienam vaikui suteikia platų spektrą žinių ir įgūdžių.

Vyksta integruotas / kontekstualus ikimokyklinis ugdymas – tai skirtingų ugdymo sričių jungimas į bendrą visumą. Taip ugdydamiesi vaikai išmoka lyginti, analizuoti, apibendrinti, kritiškai mąstyti. Ugdytiniai geriausiai perima naują informaciją, sėdami ją su jau turima patirtimi, skatinami dalintis įspūdžiais bei žiniomis. Vadovaujamosi aktyviais ugdymo metodais, technologijų taikymu, daug dėmesio skiriama kūrybiškumo, kritinio mąstymo bei emocinio intelekto ugdymui, kuris padeda kurti erdvę be patyčių bei darniai bendrauti tarpusavyje. Pažanga ir tobulėjimas aptariami su pačiais vaikais, su vaikų tėvais individualių pokalbių metu. Savitą ikimokyklinio ugdymo grupės gyvenimą formuoja demokratiška ir tolerantiška aplinka, palankios sąlygos asmenybės ugdymui. Kuriama saugi ir maloni atmosfera.

1.6. Mokytojai ir kiti specialistai

Kokybiškas ir šiuolaikiškas ikimokyklinio ugdymo(si) paslaugas teikia didelę pedagoginę patirtį turintys nuolat tobulėjantys, pozityvių nuostatų mokytojai. Su kalbėjimo ir kalbos sutrikimų turinčiais vaikais dirba logopedas, specialiųjų poreikių vaikams padeda specialusis pedagogas, socialinius įgūdžius ugdo ir stiprina socialinis pedagogas.

Skyriuje dirba mokytojo padėjėjai, kurie padeda mokytojui ir vaikams ugdytis. Grupės patalpų sanitarinė-higieninė būklė, aplinkos jaukumu rūpinasi auklėtojo padėjėjas.

Skyriuje dirba Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistas, kuris veda edukacinius užsiėmimus vaikams, informuoja ir konsultuoja darbuotojus, ugdytinių tėvus (globėjus) apie vaikų sveikatos stiprinimą ir saugojimą, sveiką gyvenseną, vykdo prevencines priemones.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo(si) šerdis yra vaiko gerovė, visuminis ugdymasis, aktyvus, autentiškas, patirtinis, žaismingas jo dalyvavimas ugdymo(si) procese.

Planuojant ugdymo(si) turinį, metodus, parenkant ugdymo(si) priemones, kuriant ugdymo(si) kontekstus, organizuojant ugdymo(si) procesą, numatant veiksmingas ugdomasias sąveikas, bendradarbiavimo su tėvais (globėjais), vietos bendruomene ir socialiniais partneriais formas laikomasi šių ikimokyklinio ugdymo(si) principų:

- **ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalais, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

- **vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas.** Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

- **žaismės principas.** Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

- **sociokultūrinio kryptingumo principas.** Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

- **integralumo principas.** Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

- **įtraukties principas.** Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

- **kontekstualumo principas.** Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

- **vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

- **lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.** Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdieni rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

- **reflektyvaus ugdymo(si) principas.** Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvaisto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

- **šėimos ir mokyklos partnerystės principas.** Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

Vaiko raida yra skatinama, kai jam keliama ugdomoji iššūkių yra šiek tiek didesni už jo turimus gebėjimus.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Programos tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius darnaus vystymosi principais grįstus edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Tiksliui pasiekti keliama šie **uždaviniai**:

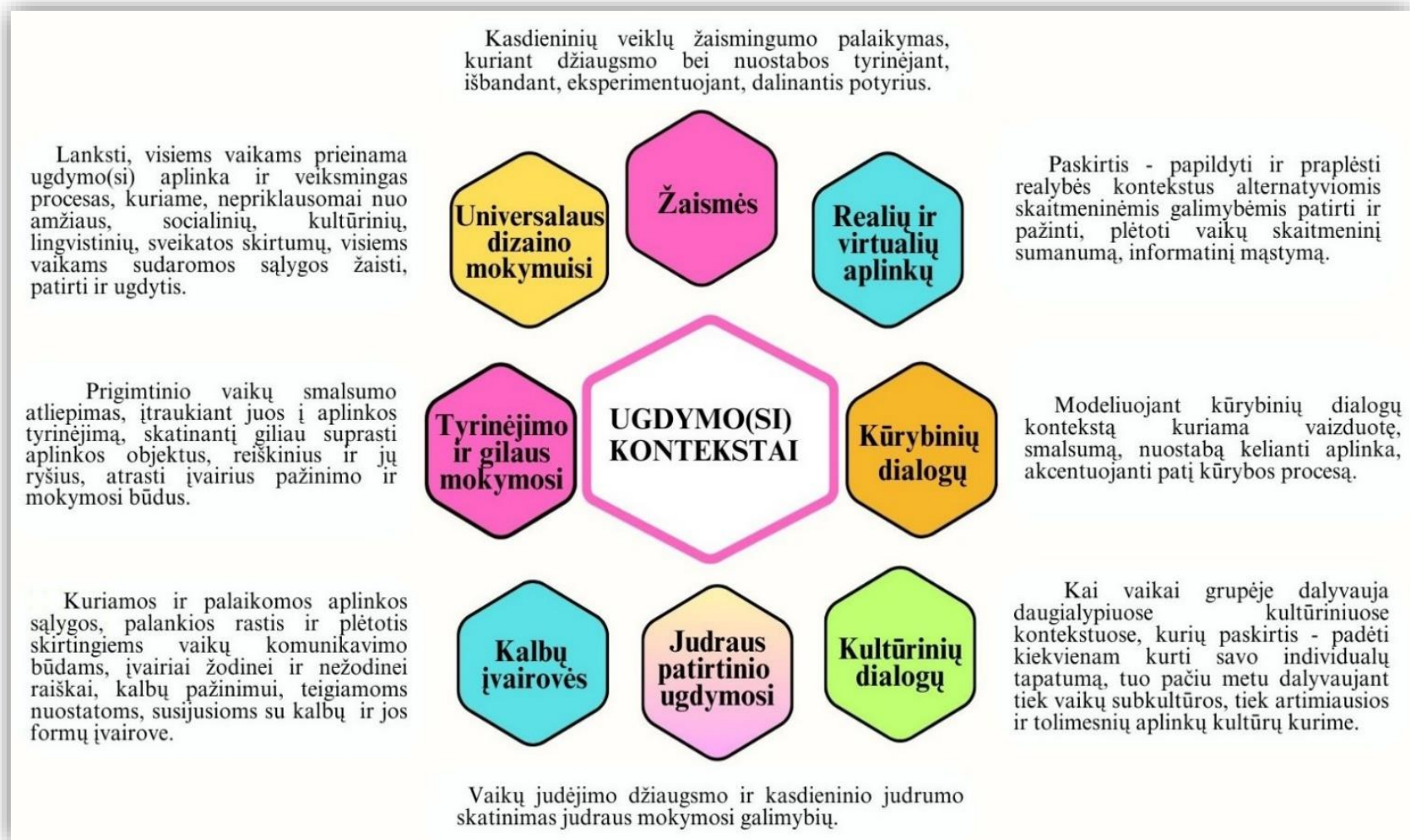
- į(si)vertinti kiekvieno vaiko ugdymo(si) poreikius, atsižvelgiant į vaiko raidos tarpsnius, individualius raidos ypatumus, prigimtinius gebėjimus ir sociokultūrinę aplinką;
- organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant tvaraus, patirtinio ugdymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusijas ir kt.), pripažįstant žaidimą kaip neatsiejamą ugdymo dalį;
- sukurti vaikų ugdymuisi pritaikytą, funkcionalią ir ugdomą stimuliuojančią aplinką;
- individualizuoti ugdymosi turinį, tikslingai parinkti priemones ir ugdymo metodus, siekiant kiekvieno įtraukties;
- siekiant kiekvieno vaiko ugdymosi sėkmės, sudaryti įvairias galimybes vaikams pademonstruoti savo pasiekimus ir daromą pažangą, juos sistemingai fiksuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis;
- plėtoti aktyvia partneryste grindžiamą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais.

Igyvendinant ikimokyklinio ugdymo tikslą, siekiame aktyvaus, unikalaus, kūrybingo vaiko, kuris būtų pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, sėkmingai besimokantis. Vaiko galių siekiame per 18-ka pasiekimų sričių.

Mokytojas, reaguodamas į pažintines, emocines vaiko reikmes ir atsižvelgdamas į individualią vaiko raidą, kuria aplinkoje ugdymo(si) kontekstus (žr. 1 pav.), taiko skirtingas (individualizuotas) ugdymo strategijas, padedančias vaiko asmenybinei raidai, palaikančias žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą bei skatinančias vaiko mokymosi procesą. Vaikų ugdymas(is) vyksta skyriaus vidaus ir lauko aplinkose, taip pat už jo ribų (muziejai, bibliotekos ir kt.). Kuriant ugdymo(si) kontekstus, dėmesio centre yra vaikams aktuali, dėmesį patraukianti, skatinanti veikti, vaikų iniciatyvoms atvira, estetiškai patraukli aplinka bei vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus. Modeliuojant kontekstus, kuriamos įvairiapusės veiklos galimybės, modeliuojama dialoginė vaikų, mokytojų ir kitų suaugusiųjų sąveika, numatomos galimos vaikų veiklos kliūtys ir ugdytojų susitarimai dėl kliūčių šalinimo. Be to, kuriant kontekstus, naudojamos esamos kultūrinės, socialinės ir gamtinės aplinkos, iš anksto tikslingai sumodeliuotos ugdymosi aplinkos ir ugdymosi situacijos, susikuriančios čia ir dabar. Aplinka keičiama, atsižvelgiant į vaikų gebėjimų ūgtį.

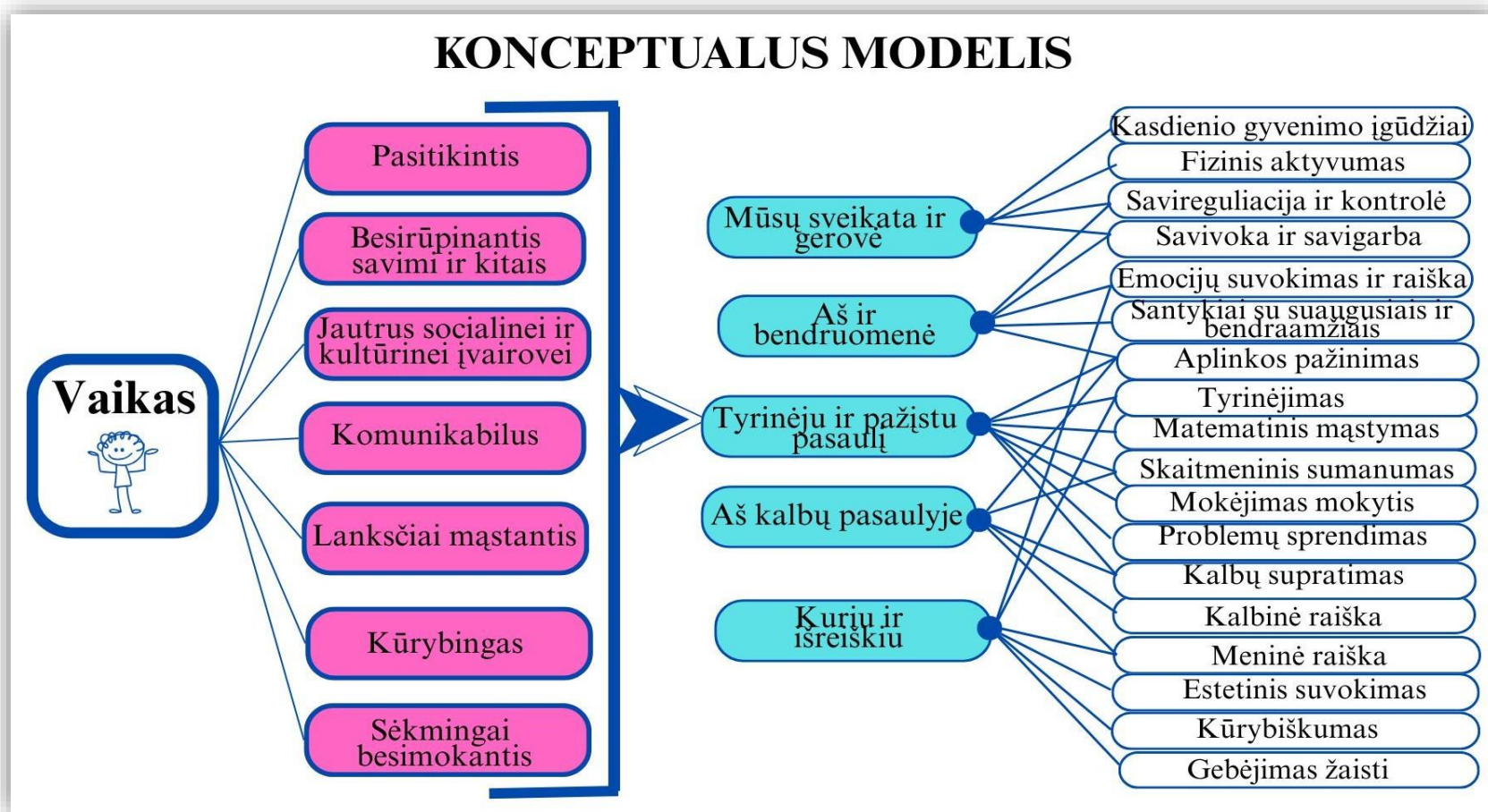
Žaidimas yra pagrindinė ikimokyklinio amžiaus vaikų veikla, skatinanti vaiko socialinę, emocinę ir pažintinę ugdymąsi. Mokytojo taikomos ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą užtikrina žaidimo įvairovę (pagal amžių, pomėgius, situaciją), nuolatinį vaikų žaidybinės veiklos judėjimą nuo paprastesnių link vis sudėtingesnių formų-nuo judėjimo, konstravimo, vaizduotės, stalo, naratyvinių iki ugdomųjų ir kompiuterinių žaidimų. Ugdymo strategijos, susijusios su vaikų asmenybės raida, grindžiamos nuoseklumo, laipsniškumo ir pastoliavimo principais. Mokytojo kiekvienas veiksmas įgyvendinamas nuosekliai nuo pradžios iki tol, kol vaikas savarankiškai atlieka vieną ar kitą veiklą. Pradedama nuo

paprasčiausių veiklos formų, palaipsniui mokytojų siūlant sudėtingėjančias užduotis. Įgyvendinant pastoliavimo principą mokytojas nuolatos stebi, skatina ir drąsina vaikus imtis naujos veiklos, t. y, pradėjus veiklą, jis parodo, padeda, iš pradžių atlieka kartu su vaiku, palaipsniui suteikdamas vaikui daugiau savarankiškumo ir atsakomybės. Ugdomo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą turi derėti su vaiko ugdymosi strategijomis.

1 pav. Ugdomo(si) kontekstai

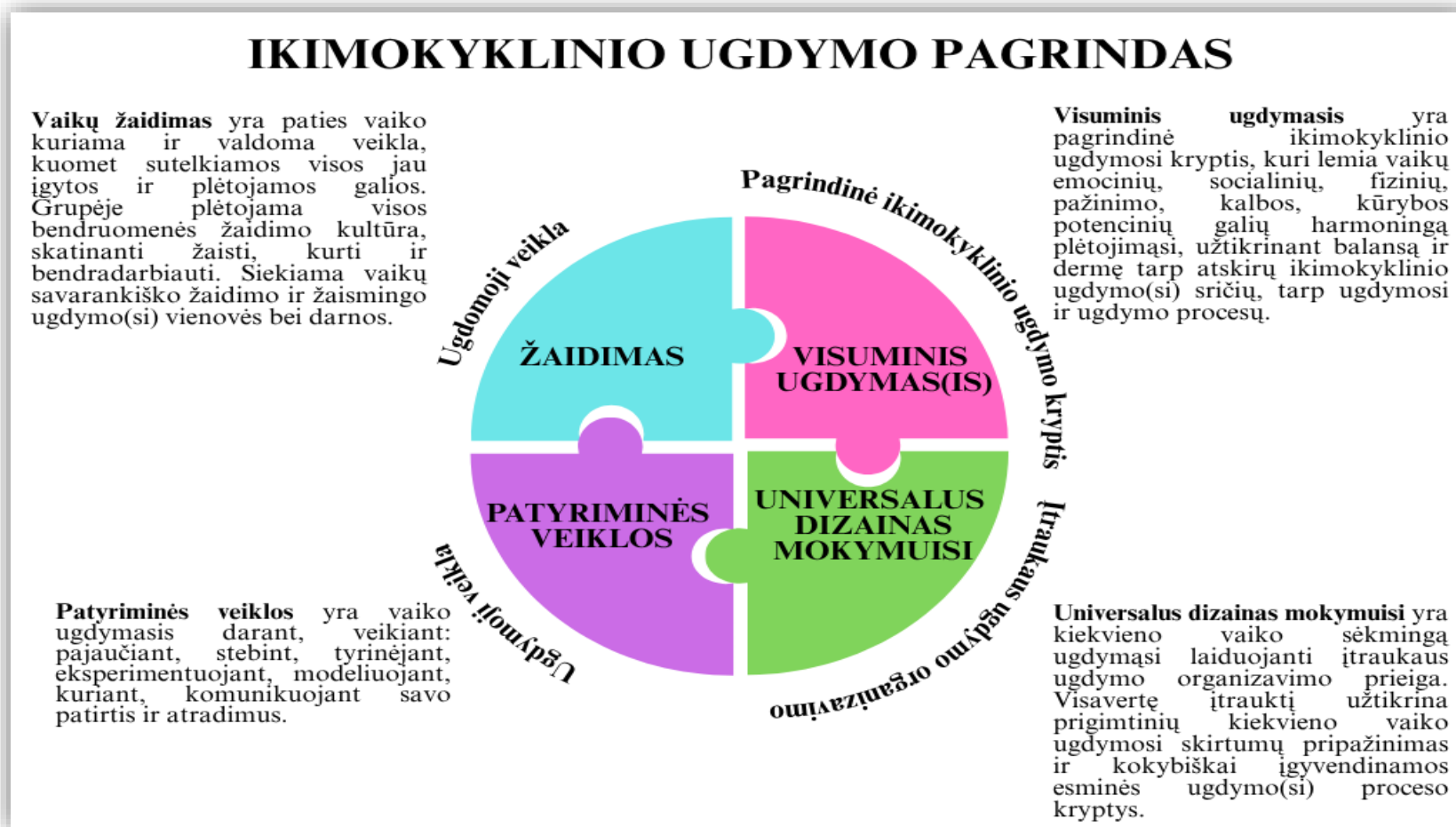
Ikimokyklinis ugdymas(is) grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis, atliepia ir tenkina vaiko poreikius bei skatina ikimokyklinio ugdymo tikslu nusakytų vaikų galių auginimą (žr. 2 pav.).

2 pav. Konceptualaus modelio vizualizacija

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Skyriuje ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla (žr. 3 pav.).

3 pav. Ikimokyklinio ugdymo pagrindas

Ugdymosi turinys dėliojamas pagal pasiekimų sritis. Pasiekimai į grupes jungiami pagal ikimokyklinio ugdymo tikslu numatytas vaiko galias: pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, sėkmingai besimokantis.

Lanksčiai mąstantis vaikas apima Matematinio mąstymo, Skaitmeninio sumanumo pasiekimų sritis.

Matematinis mąstymas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų: Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ir stambumą į vieną eilę. Tapatina ir atrenka kelis daiktus pagal formą, spalvą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	Padedami mokytojo, vaikai susieja „vienetą“ su vienu daiktu. Supranta, kad paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį, o skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka. Žaisdami ir tyrinėdami vaikai pažįsta pasaulį per visus jutimus, kurie padeda suvokti kvapą, garsą, skonį, tekstūrą. Rūšiuoja daiktus pagal formą, spalvą ir dydį, ima reaguoti į sąvokas „toks pat“, „skiriasi“, „kitoks“, „panašus“. Vaikai suvokia dienos rutinos eigą, nuspėjamai reaguoja į įprastus įvykius, kurių baigtį numato iš anksto (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti). Žaisdami suvokia priežasties pasekmės ryšį (veiksmai, kurie vyks). Daiktų svorį palygina juos kilnodami. Vaikai nuspėdami palygina indo talpos turį (kuriame inde telpa daugiau vandens), o spėjimą patikrina pildami vandenį iš vieno indo į kitą. Mokytojo padedami susipažįsta su sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“. Kalbėdamiesi su suaugusiuoju vaikai pavadina vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų. Atpažįsta jas vizualizacijose, randa aplinkoje. Žaisdami ir eksperimentuodami įvairiose edukacinėse erdvėse vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba, piešiniais ar vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietos (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. Kalbinami vaikai noriai išitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas.
	Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų:	Vaikai skaičiuoja pridėdant po vieną daiktą ar rankų pirštus. Mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus (pavyzdžiui, skaitmenis, piešinius, schemas).

	Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudoja grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti (šiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadina taisytinai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando	Vaikai atlieka skaičiavimo užduotis (pavyzdžiui: „Žydėjo dvi gėlytės, pražydo dar viena. Kiek žydi dabar?“) jas suvaidindami, nupiešdami, parodydami gestais, manipuliuodami daiktais. Vaikai žaisdami skaičiuoja į priekį ir atgal (12-os ribose), pradeda skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose). Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Dalyvaudami žaislingose neformaliose, kūrybinėse veiklose, vaikai mokosi objektų kiekį grupėje (-ėse) apibūdinti kaip pakankamą / per didelį / per mažą tikslui pasiekti ar užduočiai atlikti (pavyzdžiui, dalintis obuoliais, sudaryti komandas). Vaikai įsitraukia į skaičiavimo uždavinių sprendimą (pavyzdžiui, kiek yra iš viso, kiek trūksta). Veikdami mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokosi samprotauti, taiko įgytą skaičiavimo patirtį. Mokosi vartoti žodžius, kuriais nusakomi matematiniai procesai (pavyzdžiui: „Manau, kad...“; „Tai tiesa (netiesa), nes...“). Vaikai supranta, kad tam tikrą informaciją galima gauti surinkus duomenis, vykdant stebėjimus ar atliekant apklausas. Kartu su suaugusiais jie mokosi apie artimiausią aplinką užduodami klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, ir dalyvaudami apklausose, kuriose atsakymų skaičius neviršija 12. Vaikai įsitraukia į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais apie tai, kaip galima fiksuoti ir koduoti duomenis, bei dalinasi idėjomis, kaip juos grafiškai pavaizduoti. Stebėdami mokytoją ir kalbėdamiesi su juo, jie mokosi suprasti, apibūdinti ir interpretuoti piešiniuose, diagramose ar schemose pateiktus duomenis. Kartu su mokytoju vaikai svarsto ir diskutuoja, kas pasikeistų, jei apklausoje dalyvautų kiti vaikai arba jei duomenys būtų renkami kitu metu. Kartodami eksperimentus ir apklausas, jie pradeda suprasti, kad be įprastų, iš anksto nuspėjamų įvykių, egzistuoja ir atsitiktiniai. Vaikai įsitraukia į žaidimus, kurių baigties iš anksto nuspėti neįmanoma, pvz., žaidimus su suktuku, kauliuku ar loterijos bilietais, kur ne visada laimima. Žaisdami ir stebėdami jie supranta, kad atsitiktinio įvykio rezultatą galima prognozuoti eksperimentuojant arba logiškai mąstant. Diskusijose apie kasdinių įvykių tikimybę vaikų kalboje atsiranda vis daugiau tokių frazių kaip „gali įvykti – gali neįvykti“, „kažin ar įvyks“, „didelė tikimybė – maža tikimybė, kad įvyks“. Vaikai tyrinėja kaip galima palyginti daiktų ilgį (plotį, aukštį) arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma. Džiaugiasi radę naujus dydžių palyginimo būdus: naudoti smulkesnius daiktus kaip matavimo priemonę didesniems daiktų dydžiams įvertinti; naudoti trečią daiktą kaip tarpininką dydžiams palyginti. Vaikams sukuriama probleminė situacija, kuriose reikia
--	---	--

	pavaizduoti, kaip reikėtų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.	įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį. Diskutuodami, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus). Stebėdami, pažindami, spontaniškai ar tikslingai tyrinėdami realioje ar virtualioje aplinkoje pateiktus, atrastus ar pastebėtus matematinius objektus, atpažįsta dvimates figūras (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), trimates figūras (kubą, rutulį), mokosi apibūdinti ir palyginti jų pagrindinius elementus, grupuoti (pagal vieną požymį), komponuoti, konstruoti skirtingų dydžių figūrų (objektų) sekas. Vaikai eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, žibintuvėliais stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus. Įvairiai veikdami su figūromis (jas jungdami, skaidydami, dėliodami, vartydami, apšviesdami), atranda, kad sudėtingesni objektai gali būti gaunami ir vaizduojami kaip paprastesnių, gerai pažįstamų objektų junginys. Vaikai savo pastebėjimus išreiškia piešiniuose, lipdiniuose. Jų piešiniuose atsiranda vis daugiau detalių, vis daugiau dėmesio kreipiamą į jų išsidėstymą ir dydį. Vaikai, žaisdami ir eksperimentuodami skirtingose aplinkose, įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba ar piešiniais, vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus apie objekto judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietą (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. Vaikai palaipsniui susipažįsta su sekų AB, BA, ABC, AAB, ABB, ABA modeliais (raidėmis pažymima grupė elementų, kurie nuosekliai pasikartoja sekoje), mokosi juos atpažinti, nukopijuoti, pratęsti seką, rasti jos trūkstamą narį, sukurti kitą to paties modelio sekos pavyzdį. Sekų modeliavimo gebėjimus vaikai ugdo įvairiose veiklose piešdami, dėliodami įvairius objektus, ritmiškai dainuodami ar judėdami, nagrinėdami raštus ar kurdami ornamentus. Vaikų kalboje atsiranda vis daugiau pagrindinio matematinio žodyno elementų, todėl jie kaskart sėkmingiau gali susikalbėti siūlydami idėjas ir ieškodami tinkamų sprendimų.
--	---	--

Skaitmeninis sumanumas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programą.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (robotukais, išmaniosios bitutės ir kt.), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais, parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	Suteikti vaikams galimybę žaisti, tyrinėti aplinką, domėtis grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais, išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislai, išmaniosios bitutės, robotukai ir kt.). Atsižvelgiant į vaikų interesus ir poreikius organizuoti ugdomąsias veiklas skatinančias laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų saugaus naudojimosi taisyklių.
	Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą,	Vaikai tiksliai, pagal gebėjimus, naudojami skaitmeninėmis technologijomis ieškant informacijos, bendraujant ir sprendžiant iškilusias problemas. Vaikai žaisdami, fotografuodami, tyrinėdami aplinką, naudojami išmaniniais daiktais (robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais ir kt.) aiškinasi jų veikimo būdus ir juos išbando. Mokosi girdėti vienas kitą, priima draugų pasiūlymus, sprenddami iškylančius klausimus. Mokytojo padedami (iki 0,5 valandos per dieną) naudojami nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybėmis (piešimas, fotografavimas, garso, vaizdo įrašas ir kt.). Kuria skaitmeninius personažus, animuoja ir įgarsina programavimo elementus žaidybiniuose aplinkose. Vaikai mokosi atsakingai naudotis skaitmeninėmis priemonėmis ir virtualaus bendravimo taisyklėmis, aptardami su suaugusiuoju įvairias situacijas ir pavyzdžius.

	garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.	
--	---	--

Besirūpinantis savimi ir kitais vaikas apima Kasdienio gyvenimo įgūdžių, Fizinio aktyvumo, Savireguliacijos ir savikontrolės pasiekimų sritis.

<i>Kasdienio gyvenimo įgūdžiai</i>	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradedą tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradedą laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	Vaikai valgydami kartu su mokytoju ir kitais vaikais estetiškai patiektą maistą, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrinėdami knygas, korteles, piešinius susipažįsta su sveikatai palankiu maistu, kaupia atitinkamą žodyną. Žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus. Kasdienio valgymo metu bando valgyti savarankiškai, mokosi naudotis stalo įrankiais. Vaikai drauge su suaugusiuoju mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su buities daiktais. Vaikai varto knygeles, klausosi istorijų, pasakojimų apie (ne)saugų elgesį gatvėje. Naudoja specialias saugumo priemones – atšvaitus, saugos diržus, šalmsus, liemenes ir kt. ir pasako, kodėl juos nešiodami žmonės yra saugesni. Padedant suaugusiajam mokosi rengtis, laikytis tvarkos, rūšiuoja daiktus, šiukšles, padeda žaislus į vietą. Susipažįsta su higienos reikmenimis, mokytojo skatinami, drąsinami, mokomi, padedami ugdomi kūno priežiūros įgūdžius, prausia veidą, rankas, šluostosi, bando savarankiškai naudotis tualetu.

saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	Ketvirti–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Valgo savarankiškai, tvarkingai. Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda į vietą, saugo, sutvarko. Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitiniiais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. Žino pagalbos telefono numerį.	Vaikai aiškinasi apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai, tyrinėja sveiko maisto piramidę. Vaikai išsitraukia į sveikų ir skanių užkandžių bei gėrimų gamybą: mokosi suprasti ir patys kurti receptus; plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo, skanauja, pavadina; gėrasi estetiniu įspūdžiu. Kartu su mokytoju sėja, sodina, augina, gamina ir ragauja, žaisdami kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, sudaro meniu, imituoja maisto gaminimo procesus. Vaikai mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgi nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant. Suaugusiojo pavyzdžiu, pokalbių metu, per vaizdinę medžiagą ir t.t mokosi tausoti maistą, jo nešvaistyti, sužino, kad pasaulyje yra vietų, kuriose žmonės jaučia maisto stygių. Vaikus laikyti asmens higienos motyvuoja dainelės, eilėraščiai, pasakojimai, tyrinėjimai, sužinant apie bakterijas ir virusus. Vaikai supranta, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgi, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu, ir pratinasi tai daryti. Vaikai išsitraukia į aplinkos tvarkymo veiklas. Vaikai pastebi ne vietoje padėtus daiktus ir imasi iniciatyvos juos tvarkyti, pamato grupėje ar lauko aplinkoje numestą šiukšlę, mokosi jas rūšiuoti. Vaikai, pokalbių metu, vartydami knygeles, klausydami jiems skaitomų pasakojimų, pasakų, žiūrėdami edukacinius filmukus, sužino apie daiktus, kurie yra pavojingi jų sveikatai ir saugumui, kas atsitinka, kai vaikai su jais žaidžia. Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami grupės aplinkoje, kieme, lauke, laikyti susitartų saugaus elgesio taisyklių, kaip elgtis, į ką kreiptis pagalbos nutikus nelaimei. Jie mokosi atsakingai ir saugiai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų; aiškinasi, kad negalima valgyti rastų nežinomų uogų, grybų ir pan. .
Fizinis aktyvumas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis,	Vaikai judėjimo džiaugsmą patiria laisvai bėgiodami, landžiodami, šokinėdami, laipiodami karstynėmis, kopėtėlėmis, laipteliais, žaisdami su kamuoliais, važinėdami triratukais. Vaikų judesių koordinacija, orientacija erdvėje, vikrumas, greitumas, jėga tobulėja žaidžiant su įvairiais kamuoliais, įveikiant kliūtis.

Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, persoka liniją. Meta ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.	Vaikai išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi (tarp dviejų nubrėžtų linijų ir pan.), įveikdami kliūtis (ką nor peržengdami), lipdami laiptais pakaitiniu žingsniu. Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus, vaikai nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo. Pirštų, plaštakos ir visos rankos judesius vaikai lavina: pratindamiesi nykščiu ir kitais pirštais suimti daiktą, laikyti daiktą per alkūnes sulenktomis rankomis ir purtyti, stuksenti, perimti iš rankos į ranką. Vaikai pradeda lankstyti ranką per riešą, pratinasi ją pasukti, apversti plaštaką delnu žemyn, į viršų, mostelėti plaštaka, vis tiksliau atlikdami judesius, kuriuos lavinti padeda ko nors vienas ant kito dėliojimas, įkišimas, ištraukimas, užsukimas, atsukimas, vėrimas, segimas, darinėjimas, įrankių naudojimas.
	Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.	Vaikai atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis, žaidžia įvairius imitacinius, judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai judesiai: šliaužimas, ropojimas, ėjimas, bėgimas, šuoliukai, laipiojimas, pralindimas, metimai, pusiausvyros pratimai. Išbando įvairiausių mokytojo demonstruojamus ir pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus: eiti pasistiebus, ant pėdos šonų, kulnų; eiti ištiesta virve ir/ar linija, padėtu lanku; eiti aukštai keliant kelius, pusiau pritūpus, plačiu žingsniu, pristatomuoju, pakaitiniu ar kryžminių žingsniu, šonu, atbulomis, eiti nedideliame aukštyje (suoleliu); bėgti aukštai keliant kelius, šonu, atbulomis, įveikiant kliūtis, bėgti įkalnėn, nuokalnėn, bėgimą kaitalioti su ėjimu, sustoti pagal netikėtą signalą, keisti kryptis, bėgti greitai, lėtai. Vaikai lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją ką nors dėliodami, konstruodami, verdami, piešdami ir kt. Padedami mokytojo, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyvus kūnas turi pailsėti (pavargo bėgdami ar šokinėdami, kvėpuoja per burną, stipriai plaka širdis), taip pat, kada jų nejudrus kūnas reikalauja judėjimo (sunku ramiai sėdėti, susikaupti veiklai). Vaikai per skaitomus pasakojimus, istorijas ir asmenines patirtis sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek malonias emocijas, tiek ir nerimą ar įtampą. Atlikdami atsipalaidavimo bei kvėpavimo pratimus, jie pajunta, kaip šie pratimai ramina kūną ir emocijas ar sunkias mintis. Vaikai

		išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus, pavyzdžiui, judėdami pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką. Žaisdami komandinius žaidimus, vaikai mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius, judėjimo būdus, sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus.
Savireguliacija ir savikontrolė	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų. Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Pats taiko įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai	Vaikai nusiramina, kai suaugusysis paima ant rankų ar priglaudžia, guodžia. Pargriuvęs bėga pas juo besirūpinantį suaugusįjį, rodo, kur skauda. Pats ieško nusiramino: apkabina minkštą žaislą, šaukia suaugusįjį. Pavargęs migdosi apkabinęs savo mėgstamą žaislą. Savarankiškai renkasi žaislus, susiranda žaidimo draugų ir žaidžia. Suaugusiojo paprašytas priima atstumtą vaiką į žaidimą. Noriai įsitraukia į dienos ritualus. Pasiūlyti vaikams žaislų ar priemonių, padedančių išreikšti jausmus, nusiraminti. Pasitraukia iš žaidimo kai negauna norimo žaislo. Mokytojo skatinami vaikai vartoja žodžius, mimiką, gestus, o ne fizinę jėgą. Leisti vaikams patiems pasirinkti, nuspręsti, ką darys, kaip pasielgs toje veikloje, kurioje jie jau sugeba priimti sprendimą. Noriai dalyvauja įvairiose dienos ritualuose. Laikosi grupės susitarimų, supranta jų tikslumą. Nusiramina girdėdami suaugusiojo komentarus, kalbėdami su suaugusiuoju apie tai, kas jie įskaudino. Nusiramina ir atsipalaiduoja klausydami ramios muzikos, sekamų ar skaitomų terapinių pasakų, žaisdami su stresą ir nerimą malšinančiais žaislais. Atsipalaidavimo ir nusiramino būdus taiko patys sau (pvz. žiūri pro langą, varto knygetes, piešia, nueina pažaisti į „Ramybės kampelį“). Suvokia, kad daug žmonių jais rūpinasi (tėvai, lopšelio-darželio darbuotojai, gydytojai ir kt.). Vaikai varto „skaito“ knygas, žiūri filmukus, video medžiagą, aptaria herojų elgesį įvairiose situacijose. Ramioje situacijoje pasako galimas savo ar kito asmens netinkamo elgesio pasekmes. Priklausomai nuo situacijos bando valdyti savo emocijų raiškos intensyvumą. Sugalvoja kelis konflikto sprendimo būdus, numato jų taikymo pasekmes. Jausmus vis dažniau įvardina, išreiškia mimika ir žodžiais, o ne veiksmis. Patys stengiasi suvaldyti savo įniršį ir pyktį. Bendraamžių erzina nusišuka ir nueina šalin, susilaikydami nuo konflikto.

	savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	Skatinti vaiko pastangas pačiam spręsti problemas ir nesutarimus, ieškoti taikių išeičių, keliant problemų sprendimą skatinančius klausimus. Vaikai patys sprendžia problemas, mokytojui neskubėti patarinėti, nurodinėti. Pasakoti istorijas arba žaisti žaidimus, kurių veikėjai pozityviai sprendžia konfliktus. Būtinai padėti vaikams, kuriems reikalinga pagalba derybose (pvz., vaikams su kalbos sutrikimais), konkrečiose konfliktinėse situacijose. Vaikai patys sutvarko žaidimų vietą po žaidimų. Patys bando sudrausminti išdykaujančius bendraamžius. Bendraamžio erzunami nusišuka ir nueina šalin, susilaikydami nuo konflikto. Žaisdami kovos žaidimus, susivaldo ir neužgauna kitų. Nepasidalinus vaidmenimis žaidime, bando tartis ir rasti sprendimą be mokytojo pagalbos. Nustatyti ribas, kurias peržengus žaidimai gali tapti pavojingi, aiškintis su vaikais skirtumus tarp kovinių žaidimų ir peštynių tikrovėje.
--	---	--

Pasitikintis vaikas apima Savireguliacijos ir savikontrolės, savivokos ir savigarbos, Emocijų suvokimo ir raiškos pasiekimų sritis.

Savivoka ir savigarba	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostatų. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu,	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiami 3 žingsnio pasiekimų Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus,	Vaikai savo kūno ribas pajaučia suaugusiojo žaidinami, kutenami, kykuojami, rengiami bei kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdami save veidrodyje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdami šešėlių žaidimus. Savo augimą pajaučia, kai mokytojas suteikia galimybę savarankiškai matuoti išaugtus drabužėlius, batus; naudotis ūgio matuokliais, žiūrėti savo nuotraukas. Žaidinami, matydami save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirinkdami savo drabužėlius ar žaislus aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu). Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, žaidžiant įvairius žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas. Vaikų domėjimasi skirtingomis kultūromis skatina suaugusiojo pasakojimai apie kitas šalis, kultūras, kalbas, jų atmainas; knygelių, parašytų įvairiomis kalbomis, vartymas; garso įrašų (dainelių, eilėraščių, pasakojimų) įvairiomis kalbomis klausymas; įvairiakalbiai stalo žaidimai. Vaikų suvokimą apie kalbų įvairovę ugdo, pozityvų požiūrį formuoja ir bendrauti įvairiakalbėje aplinkoje moko, pavyzdžiui, svečių, atstovaujančių kitoms kalboms ar kultūroms, vizitai.

priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius. Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (iškvėpiamas oras, širdies plakimas ir kt.). Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	Vaikai tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas, žiūrėdami informacinius filmukus, taikydami vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdami eksperimentus, kurdami modelius, kurie nematoma padaro matomą. Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja ir mokosi pajusti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Vaikai aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Žaisdami, kuria savo augimo laiko juostas, įsitraukdami į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas (kūno kontūro apvedimas matavimai, pėdų, plaštakų atspaudai, talentų šou ir kt.). Vaikai domisi, tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą. Piešia ir samprotauja, kaip atrodys užaugęs, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus. Vaikai aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos; lopšelio-darželio bendruomenė – kitų įstaigų bendruomenės; mano tauta – kitos tautos; mano šalis – kaimyninės ir kitos šalys; žemyno, kuriame gyvenu, žmonės – kitų žemynų žmonės. Vaikai plėtoja savo galias mokantis naujų dalykų, drąsiai imasi naujų sumanymų ir lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Vaikai įžvelgia pokyčius, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Darydami klaidas ir jas taisydami vaikai plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius. Vaikai patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai žaisdami komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, patirti laimėjimą, pralaimėjimą.
Emocijų suvokimas ir raiška	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradedą vartoti emocijų pavadinimus.	Vaikai emocijas išreiškia mimika, balsu, gestais. Mokosi jas įvardyti, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja. Nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius. Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso intonacijos. Vaikai įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprios

Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).	emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos. Kartu su vaiku skaitomos „nuotaikų knygelės“, vaikas mokosi reaguoti į kito emocijas: jei jis džiaugiasi, pasijuokti kartu su juo, jei liūdi, verkia – paglostyti, duoti žaislą. Taikyti atsiprašymo ir susitaikymo ritualus.
	Ketvirti–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradeda kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.	Vaikai vis geriau atpažįsta, išreiškia ir įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir reflektuodami. Kalba apie tai, kada buvo linksmi, kada – liūdni ar pikti. Samprotauja, kas pradžiugino, kas nuliūdino ar papiktino, kodėl? Vaikai patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus būdus (suskaičiuoti iki trijų, penkių, pasitraukti į poilsio kampelį, pasiklaustyti ramios muzikos, pasikalbėti ir išsiaiškinti ar kt.), padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Kalbėtis su vaikais, kaip jaučiasi jų draugai, artimieji, kas gali juos pradžiuginti, kaip galima juos paguosti. Vaikai žaidžia bendrus žaidimus, kuriuose reikia suprasti kitą ir geranoriškai bendradarbiauti.

Jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei vaikas apima Santykių su suaugusiais ir bendraamžiais, Aplinkos pažinimo pasiekimų sritis.

Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia	Modeliuoti įvairias situacijas, inicijuoti žaidimus, kuriuose vaikams ką nors reikėtų daryti paeiliui, keliems vienu metu, veikti šalia kitų ir kartu su kitais. Bendrose veiklose vaikai ugdosi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus.

suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam išitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamas bendrai. Ketvirti–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai.	Veikia ką nors nauja, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Drąsiau jaučiasi šalia rečiau matomų suaugusiųjų, kai šalia yra juo besirūpinantis žmogus. Kartuoja veiksmus kai sulaukia suaugusiojo palaikymo, pagyrimo. Žaisdami mėgdžioja suaugusiojo buitinius veiksmus, savaip juos dëliodami į siužetą ir palydëdami girdëtais žodžiais bei intonacijomis: maitina lëlę, valo stalą, šluoja grindis, tvarko žaislus. Patys susiranda žaislus, naudoja žaislus pakaitalus, nemëgsta, kad suaugusysis siûlytų žaidimo veiksmų seką, bet džiaugiasi pagyrimu. Dažnai kartuoja „Aš pats“, „Mano“, nori būti savarankiški, atpažįsta savo ar jam priskirtus daiktus. Vaikai patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siûlo ir derina veiklos idëjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Išbando pačių bendraujant atrastus, iš skaitomų knygelių, edukacinių filmukų ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas. Vaikai, komunikuodami su įstaigos bendruomenės nariais, sekdami jų elgesio pavyzdžiu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Tyrinėja būdus, kurie padeda suprasti vieniems kitus, įtraukti juos į bendrus žaidimus ir veiklas. Žaisdami, atlikdami grupines veiklas, vaikai mokosi išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Paremiami grupės mokytojo, vaikai mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išečių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Padedant mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Vaikai išitraukia į mokytojo inicijuotas veiklas, grupei bendrų susitarimų priėmimą, bendras diskusijas, drauge siûlo idëjas, kaip tvarkyti grupės ar lauko aplinką, jausdamiesi grupės nariais. Grupelėje atlikdami bendrą tikslą turinčią veiką, lyderiauja paeiliui, išlaukia savo eilės, apsvarsto kiekvieno pasiûlytas idëjas, ieško sprendimų.
---	---	--

	Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.	
Aplinkos pažinimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais. Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir	Vaikai žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius augalus ir gyvūnus. Kalba apie tai, ką gyvūnai ēda, kur gyvena, kokius vaikus veda, ko reikia augalui, kad jis augtų ir pan. Prižiūri naminius augalus ar gyvūnus (pvz., triušius), klausia, ką jie mėgsta, kodėl, kitaip rodo susidomėjimą. Skiria gamtos reiškinius, patiria, kad gamtoje esantys objektai turi požymius (forma, dydis, spalva, tekstūra ir t.t.). Vaikai daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Pasako, kai šalta ar šilta. Atpažįsta save, šeimos narius neseniai darytose nuotraukose, pasako savo ir šeimos narių vardus. Atpažįsta ir orientuojasi darželio aplinkoje, joje jaučiasi saugiai. Natūraliai dalyvauja įvairiuose režiminiuose momentuose, kasdienėse veiklose, parodo, kad intuityviai jaučia dienos įvykių ir paros seką. Dalyvauja švenčiant savo šalies ir kitų tautų šventes. Įtraukiami į pasiruošimą šventėms, organizavimą, kartu išgyvena jų laukimą. Vaikai atpažįsta liaudies dainas ir kitą tautosakos paveldą (mįslės, greitakalbes, liaudies žaidimus, patarles ir kt.). Mokytojai sudaro sąlygas pažinti įvairių profesijas (edukaciniai filmai, paveikslėliai, išvykos, bendruomenės narių įtraukimas, vaidmeniniai žaidimai ir t.t.). Drauge su mokytoju vaikai aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja

	kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Ižvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreiškdamas jį veikloje ir kūryboje.	jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stolas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Vaikai stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas. Vaikai dalinasi mintimis, kam reikalingi medžiai (teikia pavėsį, jame prieglobstį randa gyvūnai), mokytojo padedami, išsiaiškina, kad medžiai gamina deguonį, kuris būtinas žmonių ir gyvūnų kvėpavimui, ir supranta, kad medžius reikia saugoti ir sodinti. Vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja jų augimą. Prižiūrėdami augalus vaikai mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę, pasitikėti savo jėgomis. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų). Apžiūrinėdami iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kampuoatas, pailgas), kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Mokytojui padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. Vaikai dalinasi savo patyrimu ir išgyvenimais apie naminių gyvūnų, taip pat turimų namuose augintinių auginimą. Stebi gyvūnus savo aplinkoje, kai kuriuos mūsų ir svetimų kraštų gyvūnus atpažįsta paveikslėlių knygoje, animaciniuose filmuose. Gyvūnus vaikai skiria iš jų kūno formos, išskirtinių požymių, gyvenamųjų vietų, mėgdžioja gyvūnų balsus, būdingus judesius. Vaikai diskutuoja apie gyvūnų naudą, aiškinasi, ko reikia, kad gyvūnai gyventų, gerai jaustųsi. Stebi kieme sutiktus gyvūnus (sraigės, vabzdžius, vorus, varles, paukščius). Vaikai svarsto ir aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos (išvaizda, elgesys), kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai (teikia džiaugsmą, ramina, skatina norą rūpintis, teikia naudą), per rūpinimąsi gyvūnais ugdomi pagarbą gyvajai gamtai. Vaikai tyrinėja dangaus kūnus: varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi tikslingai parinktus vaizdo įrašus. Vaikai aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo, suprasdami, kad taip prisideda prie Žemės išteklių tausojimo, tvarumo.
--	--	---

Komunikabilus vaikas apima Kalbų supratimo, Kalbinės raidos, Estetinio suvokimo pasiekimų sritis.

Kalbų supratimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakodamas keletą žodžių.	Žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlikdami įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis. Mokytojui sukuriant klausymosi aplinką įvairovę (bendrose veiklose, dviese su mokytoju, bendraudami su kitais vaikais), dalyvauja dialoge, mokosi išklausyti, kalbėti paeiliui. Domisi naujais daiktais, reiškiniais, veiksmiais, juos pavadina, suvokia su dienvakarės susijusius paaiškinimus. Klausosi ir supranta nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką. Žodinės kalbos suvokimo gebėjimus vaikai ugdosi dalyvaujant mokytojo, savo, draugų inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose. Vaikai plėtoja nežodinės kalbos suvokimą ir aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomą veiklą, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba (žvilgsnis, šypsena, gestai, palietimas, apkabinimas). Stebėdami mokytojo reakcijas – veido mimiką, kūno judesius, balso toną, intonaciją, vaikai pradeda naudoti šias nežodinės kalbos priemones komunikuodami su kitais suaugusiais ir bendraamžiais. Paskatinti mokytojo, vaikai kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. Vaizdinės informacijos suvokimą papildo kiti jutiminiai pojūčiai, ypač – lytėjimas.

	Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Atpažįsta, kokie integruoti raškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Domisi įvairiais rašytiniais teksta, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	Vaikai įsitraukdami į bendravimą su mokytoju ir kitais vaikais veikia, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtą ir kitomis kalbomis klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdo atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Vaikai klausosi gyvai pasakojamų, ir įrašytų (televizijos, radijo, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvykius, reiškinius, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Bendraudami, žaisdami mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Vaikai atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška, demonstruodami augantį kritinį mąstymą apie tai, ką mato ir girdi. Mokytojo inicijuojami, įsitraukia į alternatyviąją komunikaciją (pavyzdžiui, veikia, kuriose naudojami bendravimo paveikslėliai), kūrybiškai naudojami gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami. Nežodinės kalbos suvokimas yra palaikomas ir skatinamas mokytojui pasitelkiant papildomas priemones, pavyzdžiui, emocijų korteles, sutartinius ženklus. Vaikai, dalyvaudami veiklose, rodo domėjimąsi ženklais, simboliais, rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu, įsitraukia į veiklas, susijusias su simboliu ir rašytine raiška, kopijuoja ženklus pagal pavyzdį ar iš atminties. Kartu su mokytoju vartydami knygeles, žaisdami kortelių žaidimus, plečia vaizdinės informacijos ir rašytinių simbolių suvokimą. Mokytojo skatinami, vaikai domisi ir supranta knygos dalių pavadinimus, jų funkcijas (viršelis, titulinis lapas, autorius, pavadinimas ir kt.), suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus (laikraštis, kalendorius, knyga, žurnalas). Vaikai imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide, supranta, kad garsas siejamas su raide, ir kad raidės turi savo pavadinimą bei specifinę grafinę raišką.
--	---	---

Kalbinė raiška	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, ištraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatinės formas. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas.	Vaikai mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Šio amžiaus vaikų žodyno gausėjimą ir kalbinę raišką skatina aktyvus suaugusiojo bendravimas su vaiku, inicijuojant pokalbius, plėtojant vaiko pasakymus, juos pakartojant. Vaikus kalbėti skatina jų išitraukimas į pokalbius įvairiose situacijose (kasdienė rutina, įvykiai, veiklos) ir aplinkose (grupėje ir lauke). Domintis aplinka ir bandant įvardyti šalia esančių objektų pavadinimus, veiksmus ir būsenas, plečiamas vaikų aktyvusis žodynas. Vaikų jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklauskymas, lėtas kalbėjimo tempas, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška. Vaikų mąstymo ir kalbos raidą skatina amžių atitinkančių tekstų, eilėraščių, pasakų skaitymas, istorijų pasakojimas, siejamas su vaizdine informacija, taip pat tokiais jutiminiais pojūčiais kaip lytėjimas, ragavimas, uostymas. Vaikai, suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes.
	Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį;	Vaikai kalba apie tai, ką patyrė, jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Režisūriniai, siužetiniai vaidmenų, žodiniai, kolektyviniai ir kiti žaidimai kuria vaikui patirtis ir kalbines situacijas, suteikia galimybę plėsti žodyną. Vaikų kalba turtėja klausantis skaitomų, pasakojamų, vaidinamų tekstų ir siužetų, įgarsintų pasakų, filmukų patiems juos atpasakojant, perkuriant, pratęsiant, suvaidinant, iliustruojant, deklamuojant, kalbantis su mokytoju apie teksto turinį ir prasmes, siejant tekstą su vizualia medžiaga. Dalyvaujant mokytojo inicijuojamose veiklose, žaisdami siužetinius vaidmenų žaidimus vaikai mokosi keliais būdvardžiais apibūdinti istorijų veikėjus, išitraukia į dialogą, mokosi kelti klausimus, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, laikydamiesi elementarių kalbinio etiketo normų, bendravimo taisyklių.

	bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	Mokytojo inicijuojamose arba natūraliai susiklosčiusiose situacijose, atveriančiose kalbų įvairovę, bando susikalbėti su kitakalbiais vaikais ar suaugusiais. Santūresni, mažai kalbantys, nuošaliau linkę laikytis vaikai, taip pat vaikai, turintys sulėtėjusios kalbos raidos požymių, yra palaikomi mokytojo, skatinant juos bendrauti įvairiais žaislingais būdais, bendravimo procesą papildant alternatyviosios komunikacijos priemonėmis: daiktais-simboliais, nuotraukomis, paveikslais, grafinais simboliais. Vaikai išitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti, pavyzdžiui: „rašo“ žinutę ar laišką piešiniu, kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedami juos su realiais objektais. Mokydamiesi rašinėti, vaikai veikia kūrybiškai, pavyzdžiui: iš akmenėlių, gilių, kaštonų dėlioja simbolius ir raides, pagaliuku rašo ant smėlio, kreidelėmis – ant asfalto, kuria knygeles, kūno kalba vaizduoja raides, žodžius, stato ir konstruoja simbolius, raides. Suaugusiojo pamokyti, piešiniuose, po darbeliais rašo atskiras raides, savo vardą, paprastus žodelius. Vaikai rašytinės raiškos gebėjimus ugdosi atirasdami raides skaitmeniniuose įrenginiuose, siedami jas su ranka užrašytomis bei spausdintomis raidėmis, rašydami spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu.
Estetinis suvokimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiamo 3 žingsnio pasiekimų Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	Vaikai stebi ir gėrissi aplinkos daiktais, gamta, jos reiškiniais. Lauke, matydami žydinčius augalus, krykštauja, džiūgauja, rodo auklėtojai, čiupinėja. Klausosi suaugusiojo sekamų pasakų, skaitomų eiliuotų kūrinių, apsakymų. Džiaugiasi knygelėlių iliustracijomis, paveikslėliais. Atpažįsta mėgiamų knygelėlių iliustracijas, piešinėlius, mimika, gestais, garsais reiškia emocijas. Tyrinėja muzikos instrumentų, grojančiu žaislų keliamus garsus, džiaugiasi jų skambesiu. Klausosi dainuojamų lopšinių, dainelių, patys bando jas dainuoti. Stebi šokančius, dainuojančius draugus. Stebi vaidinimus, žaidžia su lėlių teatro, pirštukinėmis lėlėmis, bando įsijausti į personažų vaidmenį. Emocingai reaguoja į muziką, daineles, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinių objektus, džiaugiasi, ploja, trepsi. šypsosi, mojuoja rankomis į muzikos taktą, improvizuoja. Prašo pakartoti patikusią dainą, pasaką, šokį. Judesiais perteikia muzikos nuotaiką. Pastebi grupėje, salėje, kieme atsiradusius naujus gražius daiktus, juos įvardija, džiaugiasi, grožisi jais. Gražiai sutvarko žaislus, džiaugiasi tvarkinga grupe. Džiaugiasi savo ir kitų puošnia apranga. Vaikai džiaugiasi matomoje vietoje eksponuojamais darbais (vaikų, profesionaliosios dailės, tautodailės kūrinių ir dirbinių), reaguoja balsu, gestais, mimika, kūno judesiais.

patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.		Išbanda įvairias dailės medžiagas ir priemones, sulaukęs pagyrimo ir palaikymo, džiaugiasi.
	Ketvirti–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Igyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.	Varto meno knygas, albumus, enciklopedijas, apžiūri tautodailės darbus, dailės reprodukcijas. Dalyvauja susitikimuose su menininkais, amatininkais, susipažįsta su jų kūryba. Emociškai išgyvena meno kūrinius. Grožisi metų laikais, gamtoje atranda spalvų, linijų, formų grožį, bando jį įvardinti. Sutelkia dėmesį ir seka vaidinimą ar filmuką, pastebi veikėjų kalbos intonacijas, poelgius, veiksmus, kostiumus, lydinčią muziką, dekoracijų detales. Pasakoja siužetą, žaidžia kūrybinius vaidmenų žaidimus. Savitais, išraiškingais judesiais vaizduoja įvairius šokėjus, muzikantus, dainininkus, jų veiksmus, dainuoja su mikrofonu ar groja muzikos instrumentu. Komentuoja girdimų instrumentų skambesį, muzikos nuotaiką. Autentiškai nusako pasakų, vaidinimų veikėjų balsų intonacijas ir jas pakartoja žaidimuose. Lanko parodas, drąsiai reiškia savo nuomonę. Padeda puošti aplinką savo darbeliais įvairių švenčių metu, grožisi kitų darbais. Padedant mokytojai patys fotografuoja, rengia piešinių, nuotraukų parodas, jas aptaria. Pasakoja, ką sukūrė, pasako savo nuomonę, gėrįsi ir grožisi savo menine kūryba, pasako, kas pasisekė, užrašo savo vardą, nori juos eksponuoti, rodyti kitiems. Dalyvauja įstaigos renginiuose, šventėse, pasirodymuose, vertina juos.

Kūrybingas vaikas apima Estetinio suvokimo, Meninės raiškos, Gebėjimo žaisti, Kūrybiškumo pasiekimų sritis.

Meninė raiška	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais.	Vizualinė raiška. Mokytojui padedant, pratinasi pačių delnukais, pirštukais, vėliau teptukais, kempinėmis ir kt. sukurtomis „teplionėmis“, pažinti kontūrą, spalvą, objektą. Mokytojui nukreipiant (sukuriant situaciją pagal vaikų poreikius, gebėjimus), stebi vaizdinę medžiagą, atkreipia dėmesį į tai, kas patinka (spalvos, objektai), emociškai ar garsu / žodžiu reiškia pasitenkinimą, rodo, pasakoja, ką piešė, lipdė, kūrė.

Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas.	Individualiai ir drauge su kitais džiaugsmingai tyrinėja spalvinės ir grafinės raiškos galimybes eksperimentuodami su dažais (t. p. išgautais iš augalų, daržovių), juos maišydami, žaisdami linijomis, dėmėmis. Muzikinis ugdymas(is). Vaikai klausosi vaikiškų dainelių, trumpų instrumentinių kūrinių ir, jei muzika patinka, ploja, trepsi, šypsosi ir kt. Dainuoja su vaikais įvairaus turinio dainas, imituojant jų tekstą judesiais. Žaidžia muzikinius žaidimus, tekstą imituojant judesiais. Skatinti judėti pagal muziką einant, bėgant, apsisukant. Vaikai kartu mokytoja groja ritminiais muzikos instrumentais. Tyrinėja instrumentų ir daiktų garsines galimybes. Šokis. Šliaužia vaizduodamas gyvatę, ropoja perteikdamas šuniuką, katytę ar kitą keturkojį, šokinėja ant dviejų kojų susiedamas judesį su kiškio judėjimu, mojuoja rankomis perteikdamas paukščio ar drugelio sparnų mostus, stovi ant vienos kojos kaip gandras, vaikšto pasistiebęs, pritūpęs pašoka į aukštį kaip varlė. Mojuoja rankomis kaip medžio šakos. Šiuos judesius sujungia į seką. Sudaryti sąlygas judesių sekas atlikti pagal įvairią muziką (greitą - lėtą, garsią - tylią).
	Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus	Vizualinė raiška. Piešia ir kuria skirtingomis priemonėmis ir įrankiais (ir iš antrinių žaliavų), išbandydami įvairias grafikos technikas (monotipija, lino raižinys, grotažas, koliažas), eksperimentuodami su mišriomis technikomis, neakcentuojant realistiško atvaizdavimo siekio. Grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninių sąvokų žodynas platesnis, kai mokytojo paskatinti jie stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais (grafikos, tapybos darbai, fotografijos ir kt.). Eksperimentuodami, įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, renkasi priemones, įrankius bei technikas grafiškai ir spalvinei raiškai, siekia savitai ir detalai išbaigti savo kūrybinius darbus įvairiose erdvėse, aplinkose. Kūrybos procese bendradarbiauja, vienas kitą taiso, dalijasi idėjomis, ginčijasi. Muzikinis ugdymas(is). Klausosi įvairių stilių muzikos kūrinių. Tyrinėja, kuo jie skiriasi, ar panašūs nuotakos, tempo, dinamikos atžvilgiu. Muzikos kūrinį atpažįsta ir skiria kai kuriuos instrumentus (pvz., smuiką, kankles, gitarą ir kt.). Klausosi tylos ir triukšmo, juos aptaria. Dainuoja su vaikais įvairaus turinio dainas. Melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais groja 2–3 garsų melodijas, lietuvių liaudies dainas. Pritaria suaugusiojo grojimui.

	vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys.	Grodami solo ir orkestre, stebi dirigentą, seka muzikos tempą, dinamiką, laiku įstoja ir baigia groti. Improvizuoja savo ir kitų kurtas dainas, ritmus, šokio judesius. Šokis. Vaikai žaidžia nesudėtingos struktūros folklorinius žaidimus, ratelius. Stebint gamtą, atkreipti dėmesį, kaip kokie gamtos reiškiniai (lietus, vėjas, ugnis) ir aplinkos objektai (gyvūnai, automobiliai, traukiniai) juda ar nejuda, ir ieškoti idėjų kuriant savo judesių sekas. Vaidyba. Vaidindamas pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją vaizduoja pasakų herojus. Vaikai, žaisdami teatrą, aptaria personažų veiksmus, apsirengia kuo panašiau į veikėjus. Spontaniškai žaidžia, vaidina.
Gebėjimas žaisti	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių. Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis.	Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūneliais, indeliais ir kt.), vaikai išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Mokytojui inicijuojant žaidimą, vaikai pradeda žaisti, žaidimo iniciatyva perleidžiama vaikams. Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas. Padedami suaugusiųjų vaikai ima žaisti žaidimus su taisyklėmis. Pradėdami nuo paprastų dėlionių, mozaikų, judrių gaudynių, slėpynių ir įvairių stalo žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų. Vaikai, plėtoja žaidimą, aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, skirstosi vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus. Mokytojo paskatinti vaikai nesunkiai jungiasi į kolektyvinius režisūrinius žaidimus kurdami ilgalaikius žaidimo pasaulius iš gyvenimiškų situacijų, pasakų ir kino filmų, animacinių filmukų pagrindu, lengvai įtraukia kitus grupės vaikus ir suaugusiuosius. Vaikai žaisdami grupelėje lyderiauja paeiliui, apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų.

	Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose.	Kurti kontekstus skatinančius vaikus žaidžiant vaizduotės žaidimus vartoti išplėstinę kalbą, vis sudėtingesnės sandaros žodžius, bando naudoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius. Vaikai žaidžia žaidimus su taisyklėmis (didaktinius ugdomojo pobūdžio), patys pradeda juos kurti. Vaikai žaisdami didesnėse grupelėse, išmoka tiksliai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų.
Kūrybiškumas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atradamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	Vaikai domisi ir gėrasi savo bei kitų kūryba, naujais daiktais, vaizdais, garsais, judesiais (judesiais, veido, kūno išraiškomis reaguoja į naujus vaizdus, garsus, objektus). Domisi, kas yra žaislų viduje, juos išardydamas. Gamtoje nori išbandyti tai, ko nepatyrė – taškytis balose, voliotis sniege. Tyrinėja, kuria įvairius garsų išgavimo būdus, naudodamas antrines žaliavas, gamtinę medžiagą ir pan. Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus simbolinius veiksmus. Žaidžia, eksperimentuoja su spalvomis (nudažo buteliuose esantį vandenį, jį pilsto, semia, laisto, ant didelio popieriaus lapo varvina dažus ir brauko per juos pirštais, delnais). Žaidžia, eksperimentuoja su smėliu (piešia ant smėlio, važiuoja per jį mašinėlėmis, brauko su medžių šakelėmis, akmenukais, smaigsto į jį lapus, kankorėžius, dėlioja ant jo gamtinę medžiagą). Stato smėlio pilis, jų dekoravimui naudoja gamtinę medžiagą. Piešia ant stiklo, veidrodžio, įmaučiu, kartono. Antspauduoja su įvairia gamtine medžiaga. Iš gamtinės medžiagos kuria naujus produktus. Atlieka vis įvairesnius veiksmus su tuo pačiu daiktu. Pritaiko įvairius daiktus veiksmams: „kaladėlė – telefonas, pieštukas – šaukštas“ ir pan. emociškai reaguoja į naują patirtį. Dėlioja kaladėles, lego, sukurdami iš jų naujus objektus.

	Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.	Atranda naujus daiktus ir vis kitas jų savybes. Domisi ir žaidžia naujais konstruktoriais, kaladėlėmis - stato, juos ardo ir vėl kuria. Išsiaiškina kaip valdomi žaislai su elementais, geba juos savarankiškai įjungti, išjungti, valdyti. Domisi įvairiomis knygomis. Džiaugiasi naujais atradimais gamtoje: mēto, plukdo įvairius daiktus, voliojasi sniege, ridena sniego gniūžtes, kamuolius, piešia pagaliukais ant sniego, smėlio. Išbando šaukštų, kočėlų, puodų ir kitų apyvokos daiktų naujas panaudojimo galimybes bei muzikinį skambesį. Atranda ir savitai reaguoja į naujus žaidimus su gamtine medžiaga, antrine žaliava. Gėrisi metų laikų spalvomis, įvairiais puošybos elementais, formomis. Išbando įvairių medžiagų galimybes, atranda dar nepažintus dalykus. Žaidžia su vandeniu, jį pilsto, sveria, semia, laisto, piešia vandeniu ant asfalto. Fantazuoja žaisdamas, atlieka simbolinius veiksmus su žaislais arba jų pakaitalais. Žaisdamas persikūnija į įvairius veikėjus, sugalvoja nebūtų personažų. Kuria žaidimus, pasirenka ir interpretuoja įvairių profesijų atstovų vaidmenis. Daug žinomų pasakų vietų pakeičia naujomis, tyrinėdamas paveikslus, piešdamas piešinius ar vaidindamas, improvizuodamas įvairias istorijas. Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma. Pasitelkia vaizduotę ką nors veikdamas: žaisdamas, pasakodamas, judėdamas. Renkasi žaidimui reikalingus daiktus, tariasi su draugais, kuria žaidimo taisykles, scenarijus. Naudoja įprastus daiktus, pagal naują paskirtį ir sukuria visiškai kitą produktą. Vaidina patys ir naudoja teatro lėles, improvizuoja atlikdami trumpus kūrinėlius, pasakas, kurių veikėjams sugalvoja įvairių situacijų, nutikimų. Analizuoja savo ir draugų darbus (piešinius, statinius, kitą veiklą). Kūrybiškai naudoja įprastus objektus savo veiklai. Smalsauja, kelia klausimus, svarsto: „O kas bus toliau?“ „Kas iš to išeis?“ „Kodėl?“ ir pan. Atlieka įvairius eksperimentus. Supranta, domisi ir geba atsakyti į fantastinius, įprastus klausimus, turi netikėtų (nestandartinių) idėjų ir nori naudotis anksčiau išbandyta medžiaga, bet ją perkuria, panaudoja kitaip, remdamasis ankstesne patirtimi, taip nuolat tobulindamas veiklos galimybes. Nori išmokti dar daugiau, patinka diskutuoti, aptarti kilusias idėjas, temas, užduotis. Patirčiai plėsti ir žinioms įgyti naudojasi tokiais šaltiniais, kaip knygos, internetas ar suaugusieji, galintys praplėsti vaiko akiratį.
--	---	--

Sėkmingai besimokantis vaikas apima Tyrinėjimų, Problemų sprendimo ir Mokėjimo mokytis pasiekimų sritis.

Tyrinėjimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems. Ketvirtį–šešti metai: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tiksliai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo	Vaikai daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta per pojūčius. Daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami. Vaikai spėlioja ir eksperimentuoja, kurie daiktai, sumesti į vandenį, nuskęs, tyrinėdami pastebi, kad vieni daiktai skęsta, kiti plūduriuoja, vieni grimzta greičiau, kiti – iš lėto, aiškinasi, nuo ko tai priklauso. Tyrinėja vandenį: pilsto, lašina, taško, užšaldo į kubelius, tirpdo ir pan. Įvairiose aplinkose, veikdami su skirtingomis priemonėmis, gamtine medžiaga, tyrinėdami (analizuojant, lyginant) ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt.; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Vaikai stebi, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvą ir negyvą gamtą, tyrinėja organizmų poreikius, kam naudojamas vanduo, kodėl jis toks svarbus ir reikalingas organizmams. Vaikai susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką. Vaikai aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja apie praeitį, dabartį, ateitį, ir atranda keletą informacijos šaltinių: ilgaamžiai ir modernūs statiniai, senoviniai ir „ateities“ daiktai, praeityje darytos nuotraukos, iliustruotos knygos, filmai ir kt. šaltiniai. Vaikai, remdamiesi šiais šaltiniais, su grupės mokytoju kalbasi, lygina, samprotauja ką pasakoja skirtingi informacijos šaltiniai ir kartu kuria praeities, dabarties, ateities paveikslus, laiko juostas. Atranda ir tyrinėja juos dominančias savo darželio, rajono ir (ar) miesto istorines vietas, įskaitant įvairius paminklus, gamtines erdves, viešąsias skulptūras ir žaidimų aikšteles. Stebi, kaip šiltą dieną vanduo išgaruoja nuo šaligatvio plytelių, samprotauja apie vandens būvius ir ko reikia, kad jie keistųsi. Vaikai tyrinėdami ir eksperimentuodami atranda fizikinius reiškinius: jėgas (tamprumo – guma, spyruoklė, trinties – vieni batai slysta, kiti – ne), energiją (elektros energija,

	rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.	šilumos energija), paprastuosius mechanizmus (dvivietės sūpuoklės, nuožulnioji plokštuma), magnetizmą. Žaisdami su tikslingai parinktais žaislais, daiktais ar priemonėmis (spaudomas sensorinis kamuoliukas, guma ir pan.), vaikai tyrinėja tamprumo reiškinių – daiktus spaudžia, tempia, stebėdami, kaip keičiasi, deformuojasi jų forma, tačiau atleidus jie vėl grįžta į pradinę padėtį. Trintį vaikai patiria, kai paleidžia mašinytę nuožulniaja plokštuma, ir stebi, kiek toli ji nuvažiuoja skirtinga „kelio danga“ (lygiomis grindimis, kilimu). Energiją tyrinėja, eksperimentuodami su žaislų judėjimu: naudoja žaislus, varomus elektros (baterijos) energija, patys pastumia ar traukia žaislą, suprasdami, kad jį išjudino žmogus energija. Vaikai eksperimentuoja, kokius daiktus magnetas traukia (turinčius geležies), atkreipia dėmesį, kad magnetas turi du polius, pastebi, kad kartais poliai ne traukia vienas kitą, o stumia. Žaisdami su prizmėmis, vaikai susipažįsta su spalvų spektru, stebi vaivorykštę aiškinasi, kaip ji susidaro. Saulėtą dieną vaikai tyrinėja gamtos objektų šešėlius, kuria juos pasitelkdami įvairius daiktus ir žaislus, išgauna trumpus ir ilgus šešėlius. Išbando įvairias veiklas su atspindžiais. Tyrinėdami, grupuodami vaikai susipažįsta su medžiagomis, išsiaiškina, kad jos būna kietos, skystos ir dujinės, tyrinėja jų savybes. Eksperimentuodami su vandeniu, vaikai išsiaiškina, ar kietos medžiagos tirpsta vandenyje (cukrus ištirpsta, o smėlis – ne), ar galima gauti mišinius (pienas su vandeniu susimaišo, o aliejus – ne). Vaikai girdi mokytojo vartojamas tiksliai sąvokas ir pamažu plečia sąvokų žodyną.
Problemų sprendimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.	Samprotauja ką galima daryti kitaip, tariausi su kitais vaikais, iš jų mokosi. Neįveikęs sudėtingos veiklos prašo pagalbos ir/ arba sulaukia mokytojo padaršinimo. Išbando matytus ir naujai sugalvotus žaidimo būdus. Metęs nepavykusią veiklą, po kiek laiko sugrįžta prie jos ir vėl bando įveikti. Manipuliuoja (kiša, deda vieną ant kito, užsuka, atsuka ir t.t.) su daiktais, priemonėmis, nepavykus, veiksmus kartoja. Vaikai provokuojami ieškoti problemos sprendimo būdų klausimais (Ką dar galima padaryti? Kaip kitaip galima padaryti?), kai nepavyksta įveikti kliūties.

su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisyklę, tobulina sprendimą. Ketvirtį–šeštį metų: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariausi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.	Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, komandinėse veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiuosius, suprasti kalbančių vaikų norus, pasiūlymus, atpažinti iškilusią problemą, atsakydami į mokytojo pateiktus klausimus: Kas atsitiko? – Kaip tu jautiesi? – Kaip jaučiasi kiti? Sukurti situacijas vaikams imtis sudėtingos skatinant drąsiai bandyti, eksperimentuoti, nebijoti klysti, tartis su kitais. Vaikams skaitomi kūriniai, rodomi edukaciniai filmukai apie įvairius žmonių, personažų ketinimus, poelgius ir jų pasekmes. Bando konfliktines situacijas spręsti savarankiškai. Nepasisiekus – laukia, prašo pagalbos. Mokosi pats iš nepavykusių sprendimų, veiksmų ar poelgių, bando rasti išeitį, ieško sprendimų, numatydamas pasekmes ir pagalbos pobūdį.
<i>Mokėjimas mokytis</i>	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir	Pirmi–treči gyvenimo metai: siekiame 3 žingsnio pasiekimų Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas. Ketvirtį–šeštį metų: siekiame 5 / 6 žingsnio pasiekimų	Vaikai juda spontaniškai ir turėdami tikslą ką nors pasiekti, pajudinti, pabandyti. Tai daro sutelkę dėmesį. Nori kelis kartus iš eilės pažiūrėti, išgirsti tą patį, pavz., skaitomą pasaką, dainą ar filmuką. Pastebėję suaugusius ar bendraamžius ką nors darant, patys bando daryti taip pat. Klausia „Kas čia?“ „Kur?“, prašo parodyti. Sugalvoja ir žaidžia siužetus su žaislais, kviečia aplinkinius pažaisti kartu, mėgdžioja suaugusiojo kalbą, veiksmus, žaidimą kartoja keletą kartų, sugalvoja naujų veikėjų, veiksmų. Noriai imasi įvairių suaugusiųjų darbų, padeda tvarkyti, valyti, padengti stalą. Leisti vaikams patiems pajusti ir nuspręsti, kada jiems reikalinga pagalba, kartu su vaiku pasidžiaugti tais dalykais, kurių jis jau išmoko: užsisėgti sagas, sudėlioti dėlionę ir pan.. Kurti prasmingą ir, kur įmanoma, tikrovišką žaidimo ir darbo kontekstą. Pvz., šluota šluojamas takelis, o šlapia šluoste valoma siena. Atkreipti dėmesį į vaikui aktualias temas, norą ką nors išbandyti, pažinti ir sukurti kontekstus vaikui mokytis. Vaikai klausosi skaitomų knygų, patys jas varto, suranda atsakymus į iškilusius klausimus. Ieško sprendimų, o pagalbos į suaugusiuosius kreipiasi tik tada, kai patys negali išspręsti.

koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokyti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tiksliai atsirenka. Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokyti.	Renka informaciją įvairiais būdais: varto knygas, enciklopedijas, klausinėja apie jose esančią informaciją, „naršo kompiuterį”. Užduoda atvirus klausimus suaugusiems apie jį supančius reiškinius, objektus „kodėl”, „kaip”, „kada” „iš kur atsiranda”. Pastebi ir išbando grupėje naujai atsiradusias priemones, žaislus. Vaikai kalba apie tai, ką veikė per dieną ir ko iš jų išmoko. Vaikai nebijo suklysti, sakyti „Aš nežinau“, ką nors darant, kelia klausimus, problemas, galvoja, kaip rasti atsakymą, sprendimą, pvz., kaip iš antrinių žaliavų, daiktų pasistatyti namą. Suaugusiems ir kitiems vaikams aiškina, ką norėjo padaryti, ką padarė, ką darys toliau. Samprotauja apie tai, kas gali atsitikti, jeigu pasirinks vienokią ar kitokią veiklą, pvz., jeigu iš didesnio indo pils vandenį į mažesnį, jeigu gatvę pereis ne per perėją. Vaikas pasako, kad nori išmokyti rašyti, skaityti, skaičiuoti, išsiaiškinti, tyrinėti aplinką. Vaikai naudojami imitaciniais žaidimais tinkamomis priemonėmis (pvz., spausdinimo mašinėlė ar kompiuterio klaviatūra, skaičiuotuvai, šluotos, tuščios dėžės, kartonas, liniuotės, stiklinės, vamzdeliai, žarnelės ar kt. antrinės žaliavos). Vaikai sudarytuose kontekstuose žaidžia sudėtingus žaidimus ir kartu mokosi tyrinėti daiktus, medžiagas, jų savybes ir kitų dalykų.
---	---	--

Pagrindinės vaiko ugdymo(si) priemonės: žaislai, žaidimai, konstruktoriai, įvairios medžiagos, daiktai ir daiktų modeliai, sporto ir muzikos inventoriai, skaitmeninės, interaktyvios, techninės priemonės, knygos, žemėlapiai, nuotraukos, antrinės žaliavos, laboratoriniai prietaisai, namų apyvokos daiktai, šventinė atributika ir kt. Ikimokyklinio ugdymo(si) priemonės naudojamos: ugdytinių ugdymuisi individualioje ir grupinėje veikloje, vidaus ir lauko erdvėse.

Priemonės įsigyjamos atsižvelgiant į ugdytinių poreikius, ikimokyklinio ugdymo(si) programą, grupės veiklos organizavimo modelį, kintant materialinėms, socialinėms, technologinėms sąlygoms visuomenėje.

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaiko ugdymosi pasiekimai – tai žinios ir supratimas, gebėjimai, vertybinės nuostatos, kurie įgyjami vaikui dalyvaujant įvairiose ugdymosi aplinkose. Atliekant vaikų vertinimą vadovaujamosi nuostatomis, kad kiekvieno vaiko pažanga priklauso nuo jo individualių galių ir ugdytojų profesionalumo, vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės.

Skyriuje ugdytiniai vertinami naudojant **formuojamąjį ir apibendrinamąjį vertinimą**.

Formuojamasis vertinimas – kasdienio vaiko ugdymosi situacijų stebėjimas, apmąstant kaip vaikas įsitraukia į veiklą, kaip elgiasi, kas kiekvienam iš jų sekasi, kur reikia pagalbos. Vertinimas vyksta nuolat: vaiko pasiekimas fiksuojamas bet kuriuo metu, kai mokytojas pastebi naujai atsiradusį ar patobulėjusį vaiko gebėjimą, kurį įrodo keli (3–4) jo veiklos ir jos rezultatų pavyzdžiai.

Mokytojai nuolat teikia grįžtamąjį ryšį, kuris motyvuoja, įtraukia ir skatina vaikų augimą. Su vaikais pasidžiaugiama veikla, aptariamas jos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo patirtis ir pasiekimus (pvz. kaip jam sekėsi, ką jis norėtų padaryti kitaip, daugiau, geriau ir t.t.).

Periodiškai vaikų pasiekimai aptariami su grupės komanda (mokytoju, mokytojo padėjėju), specialistais (logopedu, socialiniu pedagogu ir tėvais (globėjais)).

Apibendrinamasis vertinimas – vaiko ugdymosi per vienerius metus rezultatų įvertinimas mokslo metų pabaigoje.

Vertinimas atliekamas vadovaujantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašu“. Vertinama 18 vaiko ugdymosi pasiekimų sričių.

Grupės mokytojas, pagalbos mokiniui specialistas ir kiti specialistai, planuodami ugdymo procesą, planuoja ir vertinimą, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, galias, realius gebėjimus ir jam keliamus individualius ugdymo(si) uždavinius. Be to, derinami vaiko, tėvų (globėjų), mokytojų, švietimo pagalbos specialistų lūkesčiai dėl vaiko tolesnio ugdymo(si), siekiant visų ugdymo(si) proceso dalyvių kryptingo įsitraukimo į ugdymo(si) procesą.

Apie vaikų ugdymosi pasiekimus sprendžiama iš vaikų kasdienės veiklos ir jos rezultatų. Mokytojas, pagalbos mokiniui specialistas nuolatos teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikais pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus. Mokytojai nuolat dokumentuoja ugdymo procesą, renka reikšmingus vaikų ugdymosi proceso ir pasiekimų įrodymus (stebėjimo medžiagą, nuotraukas, vaizdo, garso įrašus ir kt.), analizuoja vaikų ugdymosi pažangą, lygina ankstesnius vaiko pasiekimus su esamais. Taikomi šie vaiko pasiekimų vertinimo būdai ir metodai: vaiko veiklos ir elgesio stebėjimas, pokalbiai su vaiko tėvais (globėjais), individualių vaiko poreikių aprašai, vaiko veiklos analizė, vaiko kūrybinių užduočių, darbelių (įsi)vertinimas, analizė, vaiko atliktų darbų rinkinys, jų analizė, vaiko veiklos nuotraukos, vaizdo įrašai ir kt.

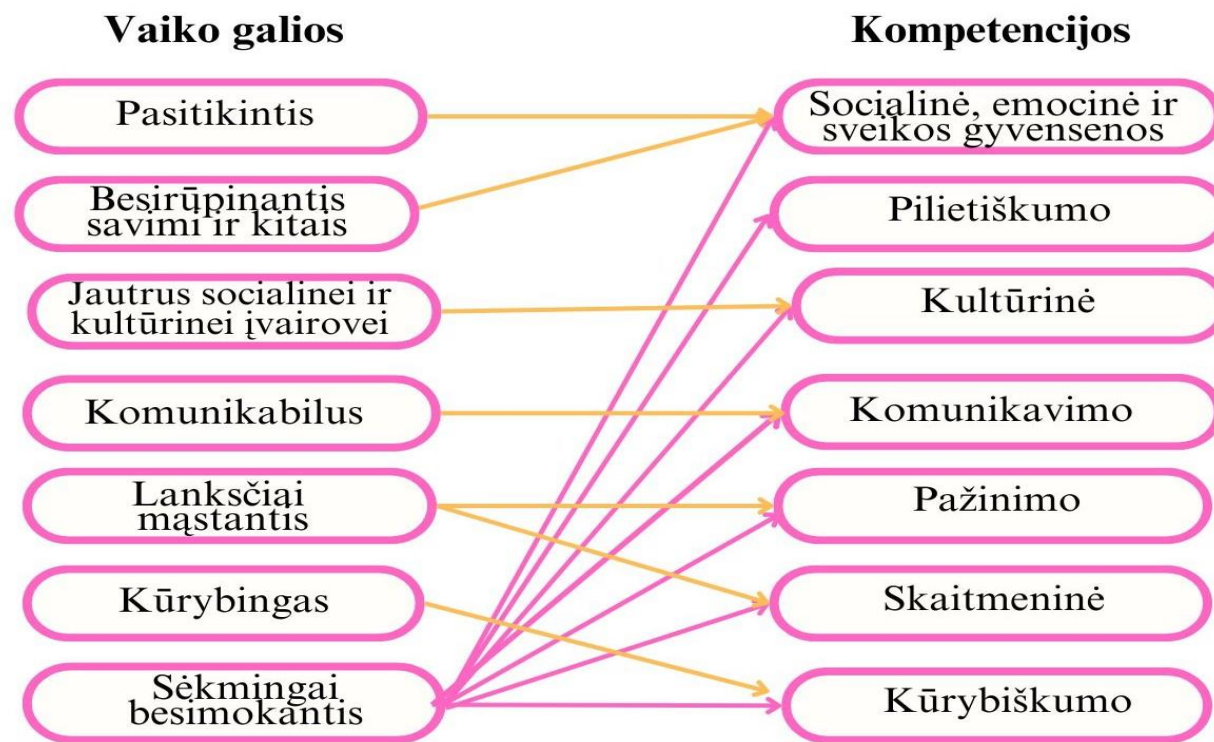
Skyriuje kiekvienam vaikui yra sudaromas segtuvas-pasiekimų ir pažangos aplankas, kuriame kaupiami vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimo dokumentai nuo pirmos lankymo dienos. Šį aplanką sudaro žinios apie vaiką, tėvų (globėjų) lūkesčiai, vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimo formos, vaikų kūrybiniai darbai ir kt.

Vaikų, turinčių specialiuosius ugdymosi poreikius pasiekimų vertinimas. Pirminį vaikų, turinčių specialiuosius ugdymosi poreikius vertinimą atlieka VGK ar PPT (jeigu vaikas turi specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimo išvadas). Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymas planuojamas ir pasiekimų vertinimas vykdomas pagal Vaiko gerovės komisijos ir(ar) PPT siūlomą ugdymo(si) programą (bendrąją, pritaikytą ar individualią). Vaikams, kurie ugdomi pagal pritaikytą ar individualią ugdymo(si) programą, švietimo pagalbos mokiniui ir kiti specialistai bendradarbiaudami su tėvais (globėjais), sudaro individualias švietimo pagalbos programas ir atlieka vertinimą du kartus mokslo metuose.

Ugdymosi tęstinumas. Skyriaus ikimokyklinio ugdymo programos su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa dermę bei tęstinumą užtikrina svarbiausių ugdymo(si) principų atitikties ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Siekiant nuosekliai pereiti iš vienos ugdymo programos į kitą, garantuojant kryptingą jos tęstinumą, numatomas vaikų ugdymo(si) rezultatų tęstinumas – tikslų, uždavinių, plėtojamų ugdymo(si) ir pasiekimų sričių, suderinamumas (pačių svarbiausių gebėjimų plėtojimas ikimokykliniame ir priešmokykliniame amžiuje, palaipsniui augantis jų sudėtingumas, pereinant iš ikimokyklinio į priešmokyklinį ugdymą). Skyriuje vaikus pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas ugdo tie patys mokytojai. Todėl nuoseklus, tęstinis vaiko ugdymas(is) padeda vaikui sėkmingiau įgyti gebėjimus, žinias bei supratimą, nuostatas. Be to, skyriuje ikimokyklinio ugdymo mokytojai ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai drauge aptaria programų

tikslus, uždavinius, rezultatus, ugdymo turinį, metodus bei būdus, ugdymosi aplinką, įvertina, ar visa tai prieinama vaikams ar padeda nuosekliai siekti numatytų ugdymo(si) tikslų, diskutuoja dėl vaikų ugdymo(si) poreikių, vaikų ugdymo(si) kokybės, tėvų lūkesčių (žr. 4 pav.).

VAIKO GALIŲ IR KOMPETENCIJŲ ATITIKTIES SCHEMA

4 pav. Vaiko galių ir kompetencijų atitikties schema